

ТІНЬОВА ЕКОНОМІКА ЯК ЗАГРОЗА ПОДАТКОВІЙ БЕЗПЕЦІ ДЕРЖАВИ

Швед Н., Бомко О.

Купчак М. Я. канд. пед. наук,

Львівський державний університет безпеки життєдіяльності, старший викладач
кафедри права та менеджменту у сфері цивільного захисту

Стабілізуючим фактором національної економіки виступає ефективна, стійка, збалансована, чітко визначена та регламентована нормативно-правовими актами податкова політика держави.

Євроінтеграційний курс України потребує дієвих кроків, цілеспрямованих заходів щодо реформування та модернізації податкової системи, з врахуванням усіх перетворень, що вже відбулися і відбуваються сьогодні. Від здатності держави вживати усіх необхідних заходів щодо мінімізації загроз податковій безпеці, здатність їм протидіяти та протистояти, залежить економічне зростання держави та рівень життя населення.

Тіньова економіка – це вид економічної діяльності, який офіційно не зареєстрований, статистично не обліковується та приховується від держави. Така економічна діяльність не контролюється, не враховується і не оподатковується державою. Вона спрямована на одержання доходу шляхом порушення норм чинного законодавства [3], що в свою чергу призводить до скорочення частки податкових надходжень до державного та місцевих бюджетів, а також ставить під загрозу не тільки податкову, а й економічну безпеку держави.

Науковці виділяють такі види тіньової економіки [1]:

1. Прихована економіка, під якою розуміють порушення в межах дозволеної економічної діяльності;
2. Неформальна економічна діяльність, тобто нерегламентоване державою, легальне виробництво товарів і надання послуг в сфері господарювання;
3. Незаконна економіка – здійснення заборонених законодавством видів діяльності у сфері господарювання.

Враховуючи наукові погляди з вказаної проблематики можна виділити причини виникнення тіньової економіки в Україні:

- неефективна податкова політика: нестабільність податкових нормативно-правових актів, високі ставки податків та складний механізм їх розрахунку, велике навантаження на малий та середній бізнес в сфері оподаткування;

- недосконала державна політика в сфері економіки: корупція, криза фінансової системи, нестабільний валютний курс, нецільове використання бюджетних коштів;
- нестабільність ринку праці: низькі заробітні плати, безробіття, відсутність стимулів до офіційного працевлаштування, отримання заробітної плати в «конвертах», ухилення від сплати податків;
- недосконалість норм чинного законодавства: постійні зміни, колізії, прогалини в законодавстві, що надають можливість зацікавленим суб'єктам неправильно його трактувати та застосовувати у власних інтересах.

Ці та інші причини тіньової економіки викликають ряд негативних наслідків для податкової безпеки держави й загрожують її економічному розвитку, а саме: неефективність управлінських рішень, зниження рівня інвестиційної активності, втрата податкових надходжень до державного та місцевих бюджетів, зростання рівня криміналізації суспільства в податковій сфері [2].

Підсумовуючи зазначене, слід зауважити, що основними заходами для зниження масштабів поширення тіньової економіки в Україні повинні бути виважені, рішучі, послідовні й невідкладні дії органів державної влади щодо детінізації економіки, розвитку фінансового ринку, зокрема, банківської системи, легалізації зайнятості, зменшення рівня монополізації економіки, посилення правового захисту майнових прав населення та суб'єктів господарювання, надання податкових стимулів суб'єктам господарювання, підвищення бюджетної та податкової дисципліни, забезпечення фінансово-економічної та податкової безпеки держави.

Література

1. Варналій З. С. Податкова система України: проблеми функціонування та шляхи реформування. *Економіка і регіон*. 2017, № 5. С. 5–9. URL :: http://nbuv.gov.ua/UJRN/econrig_2017_5_3.

2. Вплив тіньової економіки на податкову безпеку країни: макро- та мікроекономічний рівень. URL :: https://pidruchniki.com/78203/finansiv/vpliv_tinovoyi_ekonomiki_podatkovu_bezpeku_krayini_makro-_mikroekonomichniy_riven.

3. Майбуrow И. Уклонение от уплаты налогов. Проблемы и решения : монография для магистрантов, обучающихся по программам направления "Финансы и кредит" / И. Майбуrow, Ю. Иванов. – М. : ЮНИТИ-ДАНА, 2013. – 383 с.